

WWF *for a living planet*®

Världsnaturfonden WWF

Ulriksdals Slott

170 81 Solna

Växel: 08 624 74 00

Direkt: 08 624 74 xx

Fax: 08 85 13 29

Allmänt: info@wwf.se

username@wwf.se

www.wwf.se

Naturvårdsverket

registrator@naturvardsverket.se

Ulriksdal

Världsnaturfonden WWFs remissvar gällande samlad Nationell förvaltningsplan för Björn, Varg, Järv och

Lodjur – förvaltningsperioden 2022-2027

Sammanfattning

WWF Sverige är positiva till att Naturvårdsverket har ett långsiktigt synsätt på förvaltningen av de stora rovdjuren, där stor vikt läggs vid att tilliten till förvaltningen behöver öka. Komplexiteten i rovdjursfrågorna är påtaglig och till följd av skiftande politiskt styre blir betydelsen av en stabil förvaltningsplan central. För att på allvar komma vidare i förvaltningen av våra stora rovdjur och skapa förutsättningar att uppnå de mål som Sverige enligt art- och habitatdirektivet är skyldig att uppnå så utgör väl genomarbetade förvaltningsplaner en god grund. Förslaget är mycket omfattande och hanterar i huvudsak de faktorer som bör finnas med i en föränderlig situation. Bredden i förvaltningsplanen ställer stora krav i genomförandet och för att nå målen behövs tillsättas resurser i form av finansiering och personal. Länsstyrelserna som mottagare av förvaltningsplanen kan komma att efterfråga handledning i hur respektive län skall utforma sin regionala förvaltning.

Bakgrund

De stora rovdjurens återhämtning från att ha varit utrotade eller på gränsen till utrotning har inneburit stora förändringar i många avseenden. De är en del av det ekologiska systemet som producerar ekosystemtjänster och skapar resiliens för kommande utmaningar. I en tid då vi människor exploaterar och överutnyttjar en stor del av vår gemensamma livsmiljö skapas situationer som vi behöver hantera och i fallet stora rovdjur behövs en förvaltningsplan som sätter riktningen framåt för allas nytta - både människor och djur. I WWF:s verksamhet är visionen att människor och djur ska leva i samexistens.

Sverige har ett ansvar och gjort åtaganden för att säkerställa gynnsam bevarandestatus för de stora rovdjuren. Det viktigaste verktyget för de förvaltande myndigheterna i det arbetet är förutsättningarna som fastställs i förvaltningsplanerna. WWF har under lång tid påpekat behovet av nya förvaltningsplaner i ett led att skapa långsiktighet och tydlighet inte bara för myndigheterna i beslutsfattandet, utan också vad gäller förtroendet för förvaltningen som helhet.

Förtroenderådets ordförande:
Hans Majestät Konungen

Stiftelsens generalsekreterare
Gustaf Lind:

Registrerad som:
Världsnaturfonden WWF
Org.nr: 802005-9823
Plusgiro 90 1974-6
Bankgiro 901-9746

Förvaltningsplanens innehåll

För att öka förtroendet för förvaltningen i sig och för beslutande myndigheter anser WWF att man i inledningen kan lägga större tyngd på att långsiktighet och kontinuitet är avgörande för att uppnå en fungerande förvaltning.

WWF ser transformations- och förändringsprocesser som en viktig faktor i att nå målen med långsiktigt livskraftiga stammar av våra stora rovdjur. Attityder kring och acceptansen för stora rovdjur förändras över tid med utgångspunkt bland annat gällande tillgänglig information, forskning, kulturarv och påverkanspsykologi vilket kan ge förvaltningsplanen nya förutsättningar. Då politiska beslut påverkar förvaltningen i varierande omfattning beroende på styre, bör en risk- och konsekvensanalys för olika beslutsalternativ tas fram. Detta för att i beslutsfattandet ha insikt i på vilket sätt det dels påverkar rovdjurspopulationerna direkt men också långsiktiga effekter i förvaltningen som helhet. Grunderna i en sådan analys bör utgå ifrån att man uppfyller de krav som Sveriges åtagande gör gällande, till exempel art- och habitatdirektivet. Politiska beslutsfattare behöver få insikt i hur besluten påverkar förvaltningen.

ROVDJURENS POSITIVA OCH NEGATIVA EFFEKTER

WWF arbetar på flera fronter i ambitionen att stoppa artutrotningen och minska förlusten av biologisk mångfald. I det arbetet har våra stora rovdjur en viktig roll som aktör i det ekologiska systemet. Rovdjuren har ett högt bevarandevärde ur ett europeiskt perspektiv, men det saknas en redogörelse för rovdjurens egenvärde ur ett nationellt perspektiv. Här ser WWF gärna en redogörelse för hur vi människor exploaterat och påverkat livsmiljöer, vilket är en starkt bidragande orsak till att konflikter mellan människor och rovdjur uppstår. Statistik och historiska fakta kan ligga till grund för en större förståelse för återställande av ekosystem och varför vi måste stoppa förlusten av biologisk mångfald.

FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR BEVARANDET AV STORA ROVDJUR I SVERIGE

Det är nödvändigt att ställa frågan om vad som händer om vi inte bevarar de stora rovdjuren och vilka konsekvenserna blir i ett långsiktigt perspektiv. Här borde försiktighetsprincipen gälla, liksom i andra fall där det är uppenbart att varken forskning eller berörda verksamheter besitter fullt ut svaren på vilken effekt rovdjurens frånvaro skulle ha på våra ekosystem. Civilsamhället har en mycket viktig roll i förvaltningen som helhet och WWF stödjer till fullo Århuskonventionen som bör tillskrivas en viktigare roll i förvaltningsplanen.

PÅVERKANSAKTORER

I de flesta fall där en art riskerar att utrotas är det människan som orsakat stora förluster av nödvändiga livsmiljöer, eller så har arter exploaterats genom jakt som i sin tur resulterat i kraftigt reducerade populationer som följd. Jakt i olika former och i synnerhet illegal jakt är en stor riskfaktor i bevarandet av arter och det är även den enskilt största påverkansfaktorn för rovdjursstammarnas utveckling oavsett vilken typ av jakt som avses. När det gäller illegal

jakt kan det finnas behov av en kartläggning där man utreder frågan om var den förekommer och varför just där. En annan fråga att utreda kan vara om, och i så fall hur, den illegala jakten på rovdjur skiljer sig från jakten på övrigt vilt

I arbetet med att säkra långsiktigt livskraftiga stammar för de stora rovdjuren ser WWF arbetet med genetisk förstärkning som mycket viktig. Med tydliga insatser för genetisk förstärkning av vargstammen ges förutsättning att kunna förvalta stammen i enlighet med nivåer för gynnsam bevarandestatus och därigenom ges större möjligheter att hantera vargstammens påverkan på i synnerhet tamdjurshållning och löshundsjakt. Vägledning saknas till förvaltande myndighet i hur man ska åstadkomma en bättre genetisk status för vargpopulationen. Praktiska förslag och juridiska samt ekonomiska förutsättningar skulle kunna föra frågan framåt.

SKYDDS- OCH LICENSJAKTERNAS PÅVERKAN PÅ POPULATIONERNA

I beskrivningen där alternativen för skyddsjakt på eget initiativ redovisas kan det tolkas som att nr 4 gäller över de andra alternativen. Detta kanske kan tydliggöras ytterligare ifall så är fallet. Vad gäller beslut av polisen gällande avlivning av ett stort rovdjur som anses utgöra en fara för allmänheten borde länsstyrelsen ha möjligheten att fatta motsvarande beslut. Detta i ett led att höja förtroendet för förvaltningen och för att påskynda hantering av ärenden där stora rovdjur blir närgångna och/eller uppträder hotfullt. Idag drar ofta besluten ut på tiden, där myndigheter bollar frågan sinsemellan innan ett beslut fattas.

Det behövs ett tydliggörande kring jaktmetoder på björn, i synnerhet gränsdragningen för vad som anses vara etisk jakt. Det bör finnas ett löpande erfarenhetsutbyte kring detta och redogöras för hur jakten kan utvecklas och bedrivas på ett mer etiskt och hållbart sätt.

POPULATIONENS STATUS

Lodjurspopulationen är enligt WWF för liten i förhållande till de möjliga livsmiljöer och den bytestillgång som finns i södra Sverige. Med utgångspunkt i hur stor påverkan lodjurspopulationen har på rennäringen har WWF förståelse för att stammen behöver vara lägre i renbetesområden, men i övriga delar av landet finns utrymme för en större lodjursstam. Illegal jakt är ett återkommande inslag och lyfts ofta som den enskilt största negativa effekten på rovdjursstammarnas utveckling. Lodjurens roll i ekosystemet kan förtydligas.

PRAKTISK FÖRVALTNING AV DE STORA ROVDJUREN

Dialogfrämjande insatser tillsammans med betydande satsningar på förebyggande arbete är åtgärder som WWF ser som viktiga faktorer i det praktiska förvaltningsarbetet. Tydligare riktlinjer krävs för hur skador på hundar och tamdjur ska ersättas. Det bör också tillsättas mer finansiering till rovdjursavvisande stängsel (ersättningen bör vara högre än 50% av

kostnaden) och skötsel (röjning, sträckning) av dessa. Det bör också årligen avsättas medel för innovativa projekt med förebyggande metoder som rubrik.

Generellt anser WWF att det bör tydliggöras mer specifikt vad som förväntas av länsstyrelserna och vad Naturvårdsverket själva anser är deras eget ansvar. Här bedömer WWF att det finns en risk att ansvarsfördelningen kan bli otydlig mellan myndigheter.

ÖVERGRIPANDE NATIONELL INRIKTNING FÖR ROVDJURSFÖRVALTNINGEN I SVERIGE

En stor och komplex fråga är förekomst av varg i renbetesmark, därför är det centralt att förvaltningsplanerna ger tydlig vägledning, Huruvida det får finnas regelbunden respektive tillfällig förekomst av varg i områden där det bedrivs rennäring kan ibland uppfattas som något otydligt i förvaltningsplanen beroende på vilket stycke man läser. Här efterfrågar WWF mer tydlighet för att undvika missförstånd.

För att skapa tydlighet i förvaltningen som helhet önskar WWF att man tillhandahåller en instruktion/mall för länsstyrelserna att förhålla sig till när man upprättar regionala förvaltningsplaner. Detta för att göra länen jämförbara och förvaltningsplanerna enklare att analysera för beslutande myndighet.

Som avslutning vill WWF uttrycka att remissen är väl genomarbetad och om den går till beslut kommer det ges utrymme för att ta stora steg framåt i förvaltningsfrågan för både människor och djur.

För WWF Sverige

Linda Berglund
Tf Avdelningschef Skog och Arter

Benny Gäfvert
Senior rådgivare Stora Rovdjur

Allmänt övergripande synpunkter

Allmän uppställning av dokumentet

Generellt saknas en mer direkt koppling till rovdjurens betydelse ur ett ekosystemperspektiv. Det i sig är en komplex sak att beskriva och det kan vara svårt att hitta vetenskapliga källor att hänvisa till i det fallet. WWF Sverige anser dock att det ligger i linje med försiktighetsprincipen och i det allmännas intresse att lyfta detta så man arbetar med förvaltningsplaner.

Synpunkter på språkbruk

För att vara fullt tillgänglig bör planen kompletteras med en ordförklaring där samtliga fackord finns upptagna.

Synpunkter på förvaltningens förhållande till aktuell lagstiftning och rådande politik

WWF ser behov av att i förvaltningsplanen redogöra för på vilket sätt politiska beslut och/eller ställningstaganden gällande rovdjursförvaltningen kan påverka andra trender i samhället som helhet. Sätts förvaltningsplanen ur spel vid en viss typ av ändringar och hur förhåller man sig till det?

Synpunkter på principer som tillämpas av förvaltningen

Inga synpunkter.

Del 1 – Förutsättningar för förvaltning av stora rovdjur

Behöver påverkansfaktorerna listade i tabellen på sid 36 i dokumentet kompletteras/justeras?

Brist på tillgängliga medel för ersättning, Brist på förebyggande insatser, Minskning av livsmiljöer.

Finns önskemål om ändrad skrivning eller tillägg av stycken/kapitel i förvaltningsplanens del 1?

Företeelsen att vi människor exploaterar marker för olika ändamål och därigenom snabbt minskar tillgängliga livsmiljöer för de stora rovdjuren och övrigt vilt bör ligga under en egen rubrik.

Del 2 - Praktisk förvaltning av de stora rovdjuren

Effektmål och mål

Behöver något/några av de övergripande effektmålen justeras?

Myndigheterna har att förhålla sig till de internationella åtaganden man har gjort kopplat till art- och habitatdirektivet. I förhållande till dessa finns ingen rubrik eller målsättning som påtalar detta. Finns det på annan plats i dokumentet eller behövs en komplettering?

Behöver något/några av resultatmålen justeras/ändras/kompletteras?

Bered möjlighet att justera/revidera resultatmålen under förvaltningsplanens genomförandeperiod. Omvärldsfaktorer och beslut som påverkar befintliga mål kan förekomma.

Omfördelning av miniminivåer över landet

Bör förslag till omfördelning av miniminivåer justeras?

Generellt bra fördelning men framför allt är det en fördel att det är tydligt hur det kommer att se ut över tid.

Finns önskemål om ändrad skrivning eller tillägg av stycken/kapitel i förvaltningsplanens del 2?

Hur kan vargens genetiska status stärkas genom den praktiska förvaltningen?

Del 3 - Artvisa mål och åtgärder

Behöver något/några av målen för respektive art justeras/ändras/kompletteras?

Jaktutövandet på framför allt Björn bör sättas under starkare kontroll till följd av att jakten många gånger bedrivs på ett sätt som strider mot jaktförordningen. Upptag på åtelplats, släpp av hundar efter varandra, hög skadeskjutningsfrekvens med mera.

Finns önskemål om ändrad skrivning eller tillägg av stycken/kapitel i förvaltningsplanens del 3?

Inga synpunkter.